СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 135. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 12. червня 1931. VOL. XXXIX. No. 135. Jersey City, N. J., Friday, June 12, 1931. THREE CENTS.

ЖИВЕМО В ЧАСАХ, КОЛИ КАПІТАЛІЗМ ВИСТАВЛЕНИЙ НА ПРОБУ

ТАК КАЖЕ ПРОФЕСОР ГОЛЕНД, ЗАПОВІДАЮЧИ ПОВСТАННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ ПРАЦІ.

НЮ БРОНСВИК (Ню Джерзи). — В „Інститут оф Лейбор он Онемплоймент" говорив Томас В. Голенд, професор економії в Ротгерс університеті, про теперішню економічну депресію. Голенд є тої думки, що ми стоїмо перед зимою, яка вже третя з ряду, буде дуже важкою для безробітних. Він каже, що тепер є виставлена капіталістична система на пробу й буде загрожена в своїм істнованню, якщо не дасть робітникам праці й хліба. Бо, каже Голенд, коли криза й безробіття потревають далі, робітництво стане більш радикальним і не віритиме в доцільність капіталістичної системи. Тоді буде ґрунт під комуністичну пропаганду, як тільки большевики помудріють і змінять свою тактику та позбавляться фанатизму.

Дуже можливо, каже далі Голенд, що й соціялістична партія зискає богато приклонників, але найправдоподібніше американське робітництво завдиться за модерну партію праці. Буде це фармерсько-робітнича партія, яка змагатиме відібрати капіталістам зиски з продукції.

Голенд каже, що відносини тепер дещо поліпшилися, але назагал не бачить основної поправи і радить числитися з ще одним дуже поганим роком.

НЕДОМАГАННЯ ВИХОВНИЧОЇ СИСТЕМИ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Рей Вилбур, секретар справ внутрішніх, підкреслив у своїй промові при закінченню шкільного року в Нюйорськім університеті, що американська шкільна система не є модерною та що не зробила тих поступів, які зробив американський нарід на всіх інших ділянках. І тому нема одної національної системи у вихованню, бо американський нарід звик уважати цю справу як належачу до компетенції поодиноких місцевостей.

Вилбур заявився далі за виховання аристократичного духа, котрі були би провідниками народу і правили би державою.

БРОВАРНИК ЗА ЛЕГКЕ ПИВО.

ВАШИНГТОН. — Конгресмен Даєр, републиканець з Мізурі, бувший броварник, звернувся до президента Гувера з меморіялом, у якім взиває його до модифікації прогибіції й продажі легкого пива. Даєр каже, що в той спосіб піднесеться промисл, вкоротиться безробіття і стане лекше фармерам. А крім того скористає державна каса, бо з продажі пива прийде до каси річно титулом податків $1,000,000,000.

ОБЖАЛОВУЮТЬ 200 ПОЛІСМЕНІВ-ХАБАРНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Леґіслятурна комісія, яка займається провіркою міської адміністрації, провіряє доходи 200 полісменів, підозрілих у хабарництві.

В СТОЛИЦІ ҐЕМБЛЮЮТЬ.

ВАШИНГТОН. — Конгресмен Шефер з Висконсин вислав до президента Гувера листа, в якім просить його положити конець гемблєрству, котре шиїте в столиці. Шефер каже, що найбільше ґемблюють урядовці державні урядовці.

ГАВЗ ПОПИРАЄ РУЗВЕЛТА.

МЕНЧЕСТЕР (Месечусетс). — Полковник Едвард М. Гавз, бувший дорадник президента Вилсона, заповів, що працюватиме „спокійними методами" в користь нюйорського ґубернатора Рузвелта, як демократичного кандидата на президента. Кажуть, що Гавз працював у такий самий спосіб при виборі Вилсона, та що його заява являється великим адутом для Рузвелта, як кандидата на президента.

ТЕНЕСІ ДАЛІ ПРОТИ ЕВОЛЮЦІЇ.

НЕШВИЛ (Тенесі). — Посол Роберт М. Мурей вніс у палаті послів резолюцію, якою домагався знесення ославлених противолюційних законів, котрі як каже Мурей, осмішили Тенесі перед цілим світом. За резолюцію було 14 голосів, а проти неї 58.

Посли підносили, що коли теорія еволюції є правильною і людина походить від малпи, тоді біблія є хибна. Інші казали, що їм добре з тим, що вірять, що їх сотворив Бог, а хто хоче вірити інакше, то вольному воля. Знов інші казали, що не є важне, звідки ми взялися на тім світі, а важнїше те, що з нас буде.

ПОТРЯСЕННЯ В ОГАЙО.

МЕЛІНТА (Огайо). — В Огайо й Індіяні чули в 6 повітах сильне потрясення землі, яке потрясло домами і налякало населення. Досі не знають причини потрясення. Одні кажуть, що це сталося наслідком експльозії, а інші, що це впав величенний метеор.

ВЗИВАЄ ДО НАСТУПУ ПРОТИ СОВІТІВ.

НЮ ЙОРК. — Джордж Тевніс, бувший бельґійський премієр, заявився на лончу банкирів і промисловців за економічну боротьбу з совітами.

НОВИЙ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОМІСАР СПРАВЕДЛИВОСТИ.

Начального прокуратора, Криленка, відомого з політичних процесів на Радянській Україні, іменували народнім комісарем справедливости.

МОРГАН У ГАЛИЧИНІ.

В однім малім місті був цими днями великий рух. Перед готелем міста Галичини, на шляху зі Львова до Чернівців, остановилося авто з двома молодими Англійцями й одним негром-шофером. Гості заняли три кімнати. Один з них подав, що називається П. Морган і приходить з Ню Йорку. За пять хвиль вже знало ціле місто, що молодий Морган, син відомого міліярдера, перебуває в місті. Місцька сметанка зараз стала радити, якби то приняти знатного гостя. Вибрано делеґацію, в якої склад увійшов бурмістр, поліцист, священик і рабін; вони відвідали чужинців і запросили їх на бенкет, який влаштувала управа міста в честь гостей. Ухвалено навіть іменувати молодого Моргана почесним членом громади, в цій надії, що гість подарує бодай 10 тисяч долярів на добродійні цілі. Американці приняли запрошення мимо того, що не розуміли, про що розходиться. Довкола богато заставленого стола сиділо понад 100 осіб і все їло й пило на кошт міста. Один з гостей, що вмів трохи по англійськи, був товмачем і договорився на велике здивування всіх, що молодий Морган не є сином великого міліярдера, але урядником у румунській копальні нафти. За добру вечерю жертвував він 10 долярів для бідних.

ПЕРЕМАЛЮВАЛИ БУЗЬКА НА ТОВАРИША.

В одній громаді в Болгарії поліція заборонила комуністам зібрання і всяку агітацію. А ті взялись на спосіб. Помалювали бузька червоною фарбою і пустили його на параду по вулицях. Бузько ходив собі по вулицях, то приставав, то перелітав на дахи хат і не звертав уваги на поліцію. Поліція старалась „розґаняти" ту червону „демонстрацію", але це було важко.

ПРОЦЕС ПРОТИ ФАЛЬШІВНИКІВ ҐРОШЕЙ.

В Білимстоку скінчився процес проти 9-ох фальшівників польських банкнотів та американських долярів. Ця група людей продукувала фальшиві банкноти від 6-ти літ. Протягом того часу вони сфабрикували 84 тисяч фальшивих 5-золотівок і 18 тисяч 20-золотівок. Фальсифікати були незвичайно добре зроблені. Двох фальшівників засудили по 12 літ вязниці, одного на 9 літ, 4-ох на 4 роки, одного на 5 літ і одного на рік.

ДРУГИЙ ОПИР З ДІСЕЛЬДОРФУ.

В Дісельдорфі арештували молодого робітника, якогось Пальма, за те, що він задушив 21-літну Елизавету Бікельман. Арештований признався до вини, а як мотиви свойого злочину подав те, що вдушена дівчина була дуже вперта і він не міг того стерпіти.

УКРАЇНСЬКА ГОДИНА НА РАДІО В РОЧЕСТЕР, Н. Й.

В неділю, 14 червня, в год. 2.30 до 3-тої, з рочестерської радіо стації W. H. A. M. Українська Мандолінова Орхестра під проводом Л. Сорочинського відограє слідуючу програму:

1) Ой у Лузі червона калина, 2) Ой на річці, на Ордані — дует Стела і Мері Климців, 3) Запорожець. 4) Усе жило, усе цвило — Мирослав Циців, скрипка. 5) Truly I love You. 6) Кому дома скучно; 7) Павочка ходить — Мері Климців, сопран. 8) Moonlight on the Colorado. 9) Ахтін і Коза.

При пяні Стела Климців.

ДИВНЕ САМОГУБСТВО.

В Ріо де Жанейро дивного самовбийства допустилась учителька школи. Підчас науки покинула на короткий час дітвору і відійшовши в сусідну кімнату, зажила отрую. Вернувши, сказала дітям співати національний гимн. Коли шкільні діти зачали гимн, учителька впала на землю. Покликано ратункове поготівля, та в дорозі до шпиталя учителька вмерла.

СИН МІЛІОНЕРА ЖЕНИТЬСЯ ЗІ ШВАЧКОЮ.

Син польського промисловця Апановича, якого маєтки обчислюють на міліони, перебуваючи в Швайцарії, залюбився в дочці швачки, Лені Байман, і на днях взяв з нею у Варшаві шлюб.

ЗА ДЕФРАВДАЦІЮ.

В Катовицях засуджено Максиміліяна Гермася на півтора року вязниці за дефравдацію 105,000 золотих на шкоду військового приспособлення.

ПОЖЕЖА В ЯВОРІВСЬКІМ ПОВІТІ.

В Лапаївці, пов. Яворів, огонь спопелив 9 мешкальних домів, 8 стодол і 5 стаєн та багато рільних знарядів. Згинуло в огні богато худоби. Пожежу спричинили діти, що бавилися сірниками.

ЛАСТІВКА З „РАЮ".

До одного з мешканців Мондеру, в Алберті, прийшов на днях лист від одного з учасників большевицької прогульки до Росії, писаний англійською мовою. В тім листі, який дуже скоро опинився в руках тутешніх большевиків і вже більше не побачить світа, між іншим пишеться; що в Канаді живеться краще худобі ніж в Росії людям.

АРЕШТУВАЛИ ФАЛЬШІВНИКІВ МОНЕТ.

У Сучаві (Румунія) арештувала поліція Йосефа Докопілю, Йосефа Флегля і Е. Феттінгера, які заложили варстат для продукції фальшивих монет. Крім того виконували вони ріжні злодійства.

ЯЄЧНИЦЯ З 18,000 ЯЄЦЬ.

На дорозі під Едмонтоном (Канада) якийсь Хшановський хотів вимінути автом віз з молоком і наїхав на трок, який віз 18,000 яєць. Хшановський через той випадок опинився в шпиталі, а з яєць зробилася на дорозі велика яєчниця.

ГІНДЕНБУРҐ ХРЕСНИМ БАТЬКОМ 14-ТИ ТИСЯЧ НІМЦІВ.

Кілька літ тому ввели в Німеччині звичай, що президент держави є хресним батьком семої дитини в кожній німецькій родині. Обчислили, що нині Гінденбурґ є хресним батьком 14-ти тисяч малих Німців.

НЕСОГІРША АПЕЛЯЦІЯ.

Жінка фармера, пані Кушк, прийшла ополудні до Давфіну (Канада) з девятьма дрібними дітьми, з одним ще на руках, і розтаборилася з цілою родиною на сходах вязниці. Казала, що не вступиться, поки її мужа і батька дітей не звільнять з вязниці, куди він попав на пів року за якесь переступство.

Матірю з дітьми заопікувалося місто і дало тимчасове приміщення і харч. А за звільнення батька добрі люди зробили просьбу до ґенерального прокуратора, бо численній рідні нема кому дати їсти.

В МОСКВІ КОШТУЄ КІЛЬОГРАМ МАСЛА 10 ДОЛЯРІВ.

Сповіщають з Москви, що там усталили ціни на продукти першої потреби. І так: кільограм масла коштує тепер у Москві 10 американських долярів, одно яйце — 50 амер. центів, кільограм швайцарського сира — 5 долярів. Нема що й казати — „рай", якого не знайдеш на цілій земській кулі.

РЕМАРК НЕ ДЛЯ УЧНІВ.

В лодзьких середніх школах заборонили учням ходити до тих кінотеатрів, де висвітлюють фільму „На заході без змін".

ДОВГИ ПРИЧИНОЮ САМОГУБСТВА.

В селі Пеньковії, пов. Збараж, повісився 55-літний Филип Гирич. Причиною самогубства були довги, що були більші ніж маєток самовбивника.

БІЙКА НА ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКІМ ВІДЧИТІ.

В салі Інституту Грушевського в Едмонтоні (Канада) відбувся протибольшевицький відчит, на якому була присутна також група місцевих большевиків. По відчиті, коли зачали співати „Не пора", большевики стали виходити з салі, а це дало притоку до бійки, якої епільогом буде судова розправа.

ЗВІРЯЧІСТЬ.

Заспокоювання своїх звірячих інстинктів мали два роки урядник міністеріяльного директорату в Румунії, Ґвідо П., і його домічниця Марія Штанцль. Ґвідо П. заваблював куди міг, молоді дівчата і деяких знасилував, а з деякими обійшовся дуже по сороміцьки. Пенсіонована урядничка почти, Марія Штанцль, помагала йому в той спосіб, що приводила до нього з сирітських домів дівчата під претекстом, що „богатий пан" подарує дівчатам убрання. Щоби вратувати Ґвіда П. перед наслідками його заблуканости, запхала його родина до лічниці умово хорих. Марію Штанцль передала поліція державній прокуратурі.

ЗНОВУ СЕЛЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ НА УКРАЇНІ

БУКАРЕШТ (Румунія). — Місцеві ґазети подають, що на Бесарабщину через Дністер перейшло біля 30 українських селян. Вони розповідають, що в бувшім могилівськім та гайсинськім повіті знову почалися селянські заворушення. В цих повітах селяни зорганізували партизантські відділи для боротьби з комуністами. Місцева поліція та місцеві війська не змогли справитися з повстанцями, а тому покликано спеціяльні війська.

Радянська влада тепер оголосила всю бувшу Подільську губернію на военнім стані й приступила до поголовної ревізії українських сіл. Притім військо арештує селян, підозрілих у повстанню, або в опозиції до радянської влади, й масами висилають їх за межі України, а деяких розстрілюють. Наприклад, в Камінній Курилівці радянські війська розстріляли 19 селян за контр-революцію. Населення деяких сіл тікає в ліси, стараючися вратуватись від большевицьких карних загонів.

ЗНІМАЮТЬ ЛАТАНУ СВИТИНУ З ЖЕБРАКІВ.

МОСКВА (СССР). — Радянська влада оголосила нову внутрішню позичку для переведення пятилітки. Позичку розписано у висоті 1,600,000,000 рублів (приблизно 800 міліонів долярів). Радянський уряд у своїм оголошенню позички повідомляє, що капіталістичні держави не хочуть позичати большевикам грошей, а тому радянська Росія мусить дістати гроші від своїх громадян, щоб закінчити пятилітку.

Звичайно, робітництво буде примушене давати на цю позичку частину зі свого заробітку, яку будуть стягати при виплаті. Разом з тим нові комуністичні державні крамниці, в яких все продається кілька разів дорожче від нормальних цін, ростуть як гриби. Завданням цих крамниць також випомповувати для держави гроші з кишень російських громадян.

Ю. БАЧИНСЬКИЙ ПЕРЕД СУДОМ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — На 15 червня призначена судова розправа над бувшим послом УНР до Америки, Юліяном Бачинським, якого недавно арештувала львівська поліція по приїзді до Львова. Юліян Бачинський увесь останний час, по повороті з Америки, жив у Німеччині та в Австрії. До Львова приїхав відвідати свого старенького батька.

Польська влада ставить його перед суд за написання й видання за кордоном брошури „Большевицька Революція й Українці", в якій він неприхильно поставився до Польщі.

БОЛЬШЕВИКИ ПРИКРИВАЮТЬСЯ ТРУПАМИ СЕЛЯН.

НАНКІН (Китай). — З провінції Кіянгсі повідомляють, що там загинуло принаймні 10,000 мирних селян, якими большевики прикривалися перед наступом на них урядових військ. Китайські большевики взагалі тепер узяли собі за звичку прикривати свої наступи й оборону перед урядовими військами обеззброєними людьми, яких вони виставляють на розстріл перед своїми бандами.

Війська Кай Шека ведуть успішну боротьбу з комуністичними бандами, яких число в провінції Кіянгсі виносить майже 40,000.

ПОХОВАНІ НА ДНІ МОРЯ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Англійський підводний човен „Посейдон" затонув після зудареня з китайським пароплавом. 35 осіб з його залоги, що знаходилися на покладі човна, вратувалися, а 18 осіб замкнулися в човні й пішли разом з ним на дно.

Нурці знайшли човен на дні моря й перестукуванням скомунікувалися з 8 моряками, що замуровані в передньому переділі підводного човна. Всі вісім живі. Про інших 10 моряків ще не добули відомостей. Робляться заходи, щоб як найскорше підняти з дна моря човен, поки люди в ньому ще не вдушилися з браку повітря.

НЕ БУДЕ КОНФЕРЕНЦІЇ ПО РЕПЕРАЦІЯМ.

ЛОНДОН (Англія). — В палаті послів Мек Донелд заявив, що англійське правительство не думає скликати конференції по міжнародним боргам та по репараціям, про що говорить преса після побачення Мек Донелда з німецькими міністрами. Притім Мек Донелд зазначив, що нема що про цю справу тепер дебатувати в парляменті, бо ще для цього не прийшов час.

КОРОЛЬ ХОЧЕ ПРАВИТИ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Король Кароль повідомив премієра-міністра Йорґу, що він хоче відтепер бути присутним на кождому засіданню кабінету міністрів, щоб робити свої накази та розпорядження. З цього видно, що король не хоче залишитися пасивним в управлінню державою.

Бувша королева Олена має скоро виїхати з Румунії. Їй буде видаватися на прожиток щорічно з державної скарбниці 40,000 долярів. Кароль купив недалеко столиці гарну палату. Кажуть, що в ній буде жити його любка, румунська Жидівка Люпеску, через яку він розійшовся зі своєю дружиною.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on march 30. 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАСЛІДКИ ЖЕНЕВИ

Берлінська кореспонденція до „Менчестер Ґардієн", яку подано в донесенню чужої преси про українські справи, розкриває наслідки, які за собою може потягнути відомий уже комунікат „Комітету Трох", що мав розслідити українські жалоби зприводу „пацифікації".

З голосів польської урядової або півурядової преси видно, до чого стремлять Поляки. Представляючи відложення справи в Женеві як остаточне відкинення, сі ґазети переконують Українців, що їм нічого ждати від Ліґи Націй, що їм найкраще буде звернутися з усіми своїми справами до Польщі та тимсамим відкликати свої жалоби до Ліґи. Є це нові запросини до переговорів, покищо ще занадто загально, без сказання імени партії чи ґрупи, до котрої вони адресовані, але за ними певно підуть виразні запросини. Хто саме буде запрошений, тепер невідомо, але якісь переговори правдоподібно пічнуться. Українська сторона стане до цих переговорів ослаблена цим відложенням розсліду українських жалоб у Женеві, відложенням, яке було спровоковане польською пропозицією на переговори, а на яку далися зловити в краю деякі ґрупи, передовсім УНДО.

Наскільки УНДО не захоче піти на угоду, то Поляки підсадять його до угоди буком. Польський уряд має в своїх руках могуче оруддя урядового терору, якого він ще далі вживає проти українських провідників. Як примір такого терору „Ґардієн" наводить слідство проти голови УНД-а та конфіскати ґазет.

Переговори — це не одинока трудність української політики. Розчарування міжнародніми чинниками в роді Ліґи Націй може штовхнути одних людей до угоди з Поляками, але других може попхнути до скрайніх виступів проти польського уряду. Терористичні акти „Ґардієн", з питомою Анґлійцям відразою до терору, вважає проявом нетерплячки. Він побоюється, що терористичні акти можуть викликати поза границями враження, що політичні провідники Українців не мають впливу в народі.

Відложення розсліду жалоб у Женеві це не остаточне відкинення, а тимсамим не можна з цього робити заключення, що зараз треба робити угоду, або терористичні акти. „Ґардієн" радить ждати спокійно до остаточного полагодження справи в Лізі Націй.

Д-р Остап Грицай.

СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ В ЧЕСТЬ ШЕВЧЕНКА В УНІВЕРСИТЕТІ У ВІДНІ

—o—

У грудні м. р. мав я нагоду подати читачам нашої „Свободи" звіт про протестаційне віче німецьких та українських студентів віденського університету, звернене проти нечуваних звірств, довершуваних ляцькими мерзавцями на землях Західної України. Я підкреслив тоді як значне досягнення гуртка працьовників народньої справи в нашій тутешній кольонії факт, що український протест проти ляцького терору залунав з такої трибуни, як світової слави віденський університет, і таксамо зазначив я, з якою симпатією віднеслося німецьке студентство в Відні на чолі зі своїм ректором до нашої оборонної акції. А сьогодні хочу поділитися з читачами „Свободи" декількома враженнями з нової української маніфестації, яка мала місце в тутешнім університеті, а саме з цьогорічного свята в честь Шевченка, влаштованого **заходами нашої Академічної „Січи", дня 16. мая ц. р.** Це ось теж маркантна подія в історії української кольонії у Відні, особливож, коли дивитись на неї з погляду на теперішні завдання нашої національної пропаґанди.

Цим разом саме ми традиційну форму святкування Шевченкового Свята поширили так, що вона займила собою одну з таких станиць европейської культури, як університет у Відні. Це свято було подумане його провідними аранжерами як один з актів української національної пропаґанди, присвячений в цім випадку памяті несмертельного Кобзаря України — він мав на оці передовсім чужинців, значить публику німецьку. До цієї мети приладжені були вже й запрошення, виготовлені в німецькій мові, з короткою згадкою про значіння Шевченка для Українців та з німецькими перекладами оттаких текстів: відомого вірша **М. Некресова** на смерть Шевченка — в знаменитім перекладі Івана Франка, — виїмку з відспіваної пісні **„Закувала та сива зазуля"** (пер. Г. Коха) та Шевченкового **„Заповіту"** (пер. А. Боша). Таксамо інформувало запрошення про те, що протекторат над тією академією в честь Шевченка перебрав сам теперішній ректор віденського університету, славнозвісний історик та щирий приятель Украніців — проф. д-р Ганс Іберсберегр.

Відбулась академія в т. зв. "Kleiner Testsaal" — другій святочній **салі** університету, почавшись у 12. год. полудня.

Першою точкою не надто багатої, затеж важливої змістом програми було привітання гостей головою „Січи" — **д-ром Юрієм Вітошинським.** В гарно виголошеній німецькій промові вказав д-р Вітошинський коротенько на ціль свята, а далі привітав гостей, між якими були між иншими: ректор віденської Хліборобської Академії **проф. Ольбріх,** ректор Техніки **Юнґ,** славний віденський хірурґ, гофрат **проф. Айзельберґер,** далі представники дипльоматичного світа, між ними литовський консуль, представники німецької професури, заступники своєї і чужої преси та ріжних культурних товариств. При кінціж промовець звернув увагу гостей на головного референта академії, **проф. Дмитра Дорошенка,** присвячуючи йому відповідну, я сказавби навіть може дещо надто обширну згадку. Після тогож забрав голос властивий інавґурант нашої академії, ректор проф. Іберсберґер, відкриваючи її промовою, якої кожне слово свідчило як про щирі симпатії промовця до українського народу, так і про його глибокий пієтизм для нашого найбільшого поета. Проф. Іберсберґер почав своє слово згадкою про те, як то він колись, ще на довго перед світовою війною, приглядаючись у Києві з вершин собору Містові та київській околиці, почас уперше розуміти душу України, яка вже раніше цікавила його як історика, зокремаж дослідника Сходу Европи. Тиха, а проте така пророчиста мова історичних памятників і прекрасна природа України, могучий Дніпро і все те, що дороге кожному українському серцю, всилі були захопити й душу чужинця, і отак з чисто научного звязку з українською проблємою вивязалися у промовця з часом трівкі відносини до українства й Українців, які він цінує високо і як працьовник і як людина. Проф. Іберсберґер згадав опісля про своє знайомство з тими представниками нашої політичної й культурної творчости, з якими мав він нагоду пізнатись і працювати упродовж війни і після війни в Відні. Він підкреслює щораз більшу вагу українського питання, якої стало воно набирати і в очах чужинця, і переходить так до творчости Шевшенка як до верховного символу того всього, що вяжеться з тим питанням, з тим „бути чи не бути" 40-міліонового українського народу. Правда, якщо мова про Шевченка й чужинців, то промовцеві не можна ніяк не зазначити того, як дуже трудно доводиться оцінювати Шевченка чужинцям через те, що перекладна Шевченківська література мимо найкращих інтенцій зі сторони перекладчиків не змогла ще спопуляризувати архитворів поета в Европі всеціло. Але — питається тут проф. Іберсберґер — хіба й можливе воно передавати хочби й найкращим перекладом усе те, що дав Шевченко як поет? Промовець наводить при цій нагоді цілий ряд славянських мов, в яких переклади Шевченка йому відомі, а далі ріжні европейські спроби перекладів, та проте мусить сказати, що рівнати те все з українським оріґіналом не можна. З тим невмиручим оріґіналом, в якоу є вся глибінь століть минулого, вся траґіка теперішнього, і все сподівання майбутнього України. І як співак такого формату, Шевченко, той горіючий жаром натхніння поет визволення і борець за визволення України й поневолених узагалі — належить безумовно до світової літератури як одна з її великих постатей **(er steht heute da als eine der grossen Gestalten der Weltliteratur).** Оцю свою промову, якої високими думками й помітним теплом мусів радіти кожний український слухач, присутний на святі, закінчив проф. Іберсберґер окремим привітом для проф. Дорошенка як ректора Ураїнського Наукового Інституту в Берліні й головного прелеґента академії, та словом віри у кращу будучність України. — Не потребую додавати при тім, якими гучними оплесками приняла авдиторія важливу промову проф. Іберсберґера, яка, на мою думку, лишиться і поза межами цього Шевченківського Свята ниткою трівкого звязку між ними і нашими культурними робітниками за кордоном.

Даліж, як четверта точка програми — після мужеського хору **„Закувала та сива зазуля"** — слідувала найважніша часть Свята, реферат проф. Дорошенка про життя, творчість і значіння Шевченка як найбільшого поета України. Цей реферат нашого шановного вченого і б. міністра був розроблений автором так совісно, з такою скількістю інформаційного матеріялу для німецької публики, що трівав майже цілу годину, хоч слухалося його, що правда, з цікавістю до самого кінця. Обширніше передати його зміст на сторінках нашого часопису значилоб хіба писати окрему статтю, задлячого мушу тут, на жаль, зрезиґнувати з такого точного звіту тимбільше, що, як це я вже зазначив, реферат проф. Дорошенка був виготовлений головно з погляду на основніші інформації для неукраїнських слухачів. Але я висловлю мабуть однодушну думку і всіх українських слухачів, коли скажу, що саме з огляду на цю добірну німецьку й иншу чужинну авдиторію, яка так численно виповнила святочну салю, не могло бути з нашої сторони кращого і більш репрезентативного референта над проф. Дорошенка. Бо, не говорячи вже про те, з якою зразковою дбайливістю був виготовлений той доклад про поета, хоч не так то легко воно зробити це в чужій мові при недостачі відповідних перекладів — треба тут підкреслити ще й той тонкий, справді академічний такт, з яким проф. Дорошенко доторкався у своїм викладі тих сторінок в Шевченковій творчості, які не так то легко порозуміти чужинцеві, необзнакомленому точніше ні з нашим національним середовищем, ні з його історичним минулим. Так наче в достроєнню до того загального осуду про Шевченка, що його виставив проф. Іберсберґер, подрібна характеристика поета у промові українського референта зясувала слухачам постать борця за рідний нарід і вселюдські ідеали світового значіння.

Але вже прегарним, хотілосяб сказати, вражаючим закінченням того Шевченкового Свята у віденськім університеті було відспівання **„Заповіту"** мужеським хором під управою **проф. Маценка** (Харків). Уже ось хор „Закувала та сива зазуля", відспіваний після промови ректора Іберсберґера, виявився високо мистецьким вкладом у програму академії, і я думаю, що ніхто з українських слухачів не забуде ніколи того моменту, коли на знак диriґента пронеслись святочною салею університету в Відні знову раз слова української пісні. Але ще більш вражаючим моментом була хвиля, коли при кінці хор урочисто з помітним пієтизмом до кожного слова поета — проспівав „Заповіт". Я признаюсь без сорому, що важко було мені здержати сльози найглибшого зворушення, коли з першим звуком слів:

Як умру, то поховайте...

підвелись на своїх місцях усі гості, похилились сиві голови репрезентативних представників европейської науки й культури, стих ніби ввесь університет і весь Відень, і вогнистий вид поета наче запалав на наших очах в усій величі свойого несмертельного Духа...

Справді:

Це було одно з найвдатніших, одно з найкращих Шевченкових свят з усіх, що їх ми коли святкували тут на чужині.

Два Жиди, Цвібель і Гімпель, приїхали з Бродів до Львова, купувати текстильні товари в гуртівника Вайнреба.

Цвібель торгується завзято дуже довго. На це Гімпель питається його на вухо:

— Чому ти так багато торгуєшся? Абож то ми можемо знати вже тепер, чи заплатимо за ці товари в день платности?

— Саме тому я торгуюся, — відповів Цвібель. — На віщо Вайнреб має мати таку велику втрату?

—o—

— Пане Панас, можеб ви заграли з нами фербля?

— Я з трох причин не можу грати. Поперше — не маю грошей...

— Досить, досить! — перериває йому грач — інші причини не цікаві для нас!

В. Будзиновський.

ГРОМАДСЬКИЙ ПАСТУХ

Оповідання.

(1)

В однім селі жив дяк з жінкою і одною дитиною. У дяка не переливалося, бо власного маєтку не мав. Сидів у дяківці з одним морґом города і мав леше звичайні дяківські доходи бідного села. Свого синка Сеня вчив сам, бо в селі школи ще не було. Пізніще хотів дати його до міста на власний харч, бо надіявся пропхати хлопця крізь ґімназію до духовного семинара. Не прийшло до того, бо помер, коли Сеневи було що леш вісім років. Вдова мусіла з дяківки вступитися, бо прийшов новий дяк. Не маючи власного господарства, вдова пішла в найми. Ніде не хотіли держати її з дитиною. Мусіла розстатися з дитиною і пустила його між люди за пастуха.

В селі богачів не було. Сень був щасливий, як за свою роботу дістав харч і шмаття. Кромі того лиш деколи заробив крайцара, чи два, або яйце. Кромі попа з родиною і дяка, в цілім селі лиш один Сень був письменний. Власного писаря село не мало. Писар доходив з сусідного села, але тільки тоді, коли був потрібний в уряді громадським. Люди не мали до него розгону, бо для них був задорогий. За прочитання листа брав по десять крайцарів. Хоч то було село неписьменних, листи таки приходили до села. Найбільше приходило їх від тих, що служили у війську. Вояки писали до своїх батьків, до своїх дівчат. Очевидно хтось писав за них, бо самі були неписьменні. Також приходили до людей ріжні урядові письма; звичайно з суду і від податкового уряду. З всіма тими листами і письмами люди йшли до пастуха Сеня. За відчитання одного листа Сень діставав одного крайцара, або одно яйце.

Буьало, що хтось в селі хотів до когось написати листа, отже знов ішов до Сеня. За те Сень діставав два крайцарі, або пару яєць. Сень підглянув, як пишеться до всяких урядів, отже деколи й за таке письмо заробляв дещо. Лиш позвів до суду не писав, бо пізваний не простив би йому, і він за кожде таке письмо був би мусів зробити собі в громаді ворога. В громаді ворогів не мав і хотів далі жити з всіма в згоді. Ось такі були бічні зарібки Сеня. Не великі, бо на місяць лише пару крайцарів або яєць, але були. Яйця продавав жидам.

Сень пастушив, поки його не взяли до війська. До касарні пішов круглим сиротою, бо й над його мамою вже висипали могилу. Коли по трох роках випустили його з війська, товариші радили йому лишитися в місті, де лекше за заробіток і веселіще жити. Та Сень так привязався був до коров і бичків, що волів жити в сільських злиднях, як у місті... також не знати, чи в гаразді.

Сень вернувся на село і став зараз ходити від господаря до господаря, питаючи, чи не взяв би його. Господарі лише здвигали раменами. Вони не були такими богачами, щоби брати аж парубка до господарства. Се для кождого з них був би завеликий кошт, бо парубкови треба дати щось більше, як лиш харчі і шмаття. Хто мав малого синка, той і пастуха не потребував. Хто не мав сина, що пас би його худобу, той питав за малим хлопцем. Старого бика й вислуженого вояка ніхто не мав охоти робити у себе пастухом. Їв би забогато і забогато коштувало би шмаття.

Сень вже гадав, що йому треба буде покинути рідне село та зголоситися до якої партії робітників, що на дорогах бють камінь. На його щастя в селі завели школу і дали дуже строгого вчителя, котрий всіх батьків, що замісць до школи, свої діти висилали на пасовиско, подавав на кару. Ніхто не міг пасти худоби власною дитиною, ніхто не міг скористати з надвишки дітей у сусіда. Школа забрала всіх пастухів. Коли тих кар за непосилання дітий до школи людям вже стало забогато, врадили взяти громадського пастуха. Сень був під рукою, отже взяли Сеня. Додали йому добру собаку, що сама завертала худобу від шкоди, і двох хлопців з іншого села, в якім школи ще не було. Кромі того зробили його громадським почтарем, і він раз на тиждень ходив до міста на почту. Був письменний, отже знав, кому яку посилку передати. Сеневи здавалося, що став дуже великим паном, бо з того, що йому платили грішми і ординарією, оплачував комірне, купував одяг і шмаття, та не ходив голодний, як то бувало тоді, коли валявся по стайнях господарів.

Сень був шпекулянт. В зимі громаді пастух був непотрібний. Не виповіли йому служби і ординарію далі давали, бо в громаді на одного не було того богато. Зате грішми не хотіли платити. Сень деколи заробив якийсь гріш, читаючи або пишучи листи, та того було не богато. Він зробив іншу пробу. Купив собі за десять крайцарів книжочку з казками. Коли одної неділі до господаря, у котрого він мешкав, зійшлися сусіди, він прочитав їм кавки. Се їм так подобалося, що просили його ще й на другу неділю прочитати щось таке. На те він відповів:

— Колиж бо книжку треба купити. Скиньтеся на книжку, то я куплю і буду читати... як від кождого, що схоче слухате, дістану по крайцарови.

Се не богато було, отже люди скинулися: по крайцарови на книжку, по крайцарови за читання. Таким способом до села прийшла неодна книжочка, стала приходити тижнева ґазета.

Жандарми тоді ще не шниряли по хатах за книжками, будьтоби забороненими, не вітрили скрізь потайних революційних нарад. Цілу зиму люди сходилися до якоїсь хати і Сень читав їм.

Сень міг був оженитися, але він про се й не думав. Знав, що дівчини з ґрунтом не дістане, хоч би його полюбила, бо батьки не дали би її йому. Господар соромивсь би дати доньку громадському пастухови. Такої, що нічого не має, Сень сам не взяв би, бо ще не забув, як то по смерти батька бідувала його мама і як він бідував. Не хотів, на випадок, коли би передчасно вмер, у такій біді полишити свою жінку і свої діти. Не хотячи пхати других в біду, волів парубочити ввесь вік свій та ходити за людськими коровами, бичками і вівцями. Хоч був тільки пастухом, в селі не помітували ним, бо всі навиділи його. Він полюбив громадян, та вдоволений був, що не голодує і не ходить обдертий.

На почту Сень ходив що пятниці. Одного разу надіґнала його баба, що йшла до суду в якійсь спадковій справі. Під пахою несла гуску, щоби її продати і купити цвяхів. Обоє зайшли до міста разом. Вже на першій вулици до баби збігалися всі жидівки, простягаючи руки до гуски, щоби її общупати. Баба хотіла продати гуску аж в ринку, та жидівки не пускали. Сень мусів їх відганяти силою від баби і від загроженої гуски. Так пробилися до ринку.

Жидівка, що сиділа на порозі свого краму, прискочила до баби і давай тягнути гуску. Сень відгородив жидівку від баби і зачався торг. Довго торгувалися, заки баба за ту гуску дістала срібного ґульдена. З тим ґульденом обоє пішли до сусідного краму купувати цвяхи. І тут довго торгувалися та сторгували кільо цвяхів. Баба дала жидівці ґульдена і витягла руку по решту. Жидівка відвернулася, кинула ґульденом об стіл і, вертаючи його бабі, сказала:

— То фальшивий ґульден.

Сень взяв монету в руку, оглянув з одного та з другого боку і каже:

— Справді фальшивий. Дуже мала ріжниця, але таки фальшивий.

Для певности витягнув свого ґульдена, порівнав та став бабі показувати, яка ріжниця.

— Бог би побив ту вашу сусідку! — баба крикнула до жидівки. — Того ґульдена я дістала від вашої сусідки за гуску.

— Мені яке діло до того, від кого ви дістали, — жидівка відповіла. — Я фальшивого ґульдена не прийму. Як не маєте інших грошей, то я цвяхи беру назад.

Баба вистрибнула з краму і вскочила до краму сусідки. Пскazуючи їй ґульдена, промовила:

— Возьміть собі того вашого ґульдена і дайте іншого, або віддайте гуску!

Жидівка взяла монету, оглянула її, кинула об стіл і віддаючи, сказала:

— То не мій ґульден. Мій був добрий, сей фальшивий.

— Колиж бо я іншого ґульдена не мала. Маю лиш одного. Саме того-во. Присягну сама і присягне Сень.

— Таки присягну, — Сень додав.

— Можете присягнути, що я дала ґульдена, жидівка сказала. — І я присягну. Але що я дала саме отсего, не можете присягнути, бо моя сусідка могла підміняти.

— Мабуть так було! — баба крикнула. — Іду до неї.

Сень вийшов за бабою, сіпнув її за рукав і каже:

— Сей ґульден вже пропав вам. Я знаю такі штуки. Або перша жидівка всунула вам фальшивого ґульдена, або друга заміняла. Через ті дві можливости не маємо доказу ні проти одної, ні проти другої.

(Дальше буде).

Пан (обіймає наймичку): Бачиш, Ганю, моя жінка висилає мене до чорта, а коли я на тебе дивлюся, то наче бачу маленького чортика!

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN UNITS PLAN PROGRAM.

Will Present First of Park Nationality Nights.

Nine Ukrainian organizations of Elizabeth will co-operate next Wednesday night, June 17, at Warinanco Park stadium in the presentation of the first of a series of five Nationality programs sponsored by the Union County Park Commission. The organizations are St. Vladimir Church, St. Vladimir Society, St. Michael Society, Ukrainian Society, St. John's Society, Lubow Society, Providence Society, Ukrainian Citizens' Club and the Ukrainian National Home.

The groups under the direction of W. Levczyk will present program of Ukrainian music, songs and dances. Eighty persons in elaborate native costumes are expected to take part.

In case of rain the program will be given the following evening.

The park commission will construct a large platform in front of the stadium and install adequate lighting equipment.

Inaugurated last summer by the commission, the Nationality nights proved to be popular, F. S. Mathewson, superintendent of recreation, stated.

The second program, July 1, will be given by the First German Sport Club, of Elizabeth, with Henry Seib directing. German organizations of Newark and Elizabeth will take part.

On July 8 the Y. M.-Y. W. H. A. groups of Elizabeth, under the direction of Mrs. Victor Holtzman, will present a Jewish program.

The Centro Espanol Club, of Elizabeth, with Miss Carmen Vinegra in charge, will give a Spanish performance on July 15.

The Italian association of Elizabeth, under the leadership of Miss Anna Foti, are scheduled to present the last in the series on Wednesday, August 5.

(Elizabeth Daily Journal, June 10, 1931).

THE UKRAINIAN MINORITIES.

Disappointment at Geneva Report.

POLES EXULTING.

Danger from Ukrainian Impatience.

(From our own Correspondent).

Berlin, Friday.

The communiqué of the Committee of Three appointed to inquire into the Ukrainian petition has, I now learn, caused the deepest disappointment in the Ukraine. Whatever Mr. Henderson may have said to the Polish Foreign Minister, M. Zaleski, beyond what was said in the communiqué, and however firmly he may have urged upon him a change of method in dealing with the Ukrainian minority, all he may have said is kept out of the Ukrainian press, and for that matter out of the Polish press as well. However much it may have impressed M. Zaleski it has certainly made no impression on Polish public opinion, and it may be doubted whether it will have made any impression on the Polish Government.

Triumph for the Poles.

For the Poles the Committee's communiué is a triumph. Thus on May 24 the "Kurier Poranny," a Polish pro-Government paper, declared the communiqué to signify that the League does not want to be disturbed in matters relating to dealings between majorities and national minorities, and that the members of the Committee of Three are of opinion that an understanding reached directly between the majority and the minority is much better than the intervention of a third party. "This" continues the "Kurier Poranny," "is certainly a lesson for the Ukrainian leaders and a warning to them not to build on any help from the League when they are not prepared to co-operate with majority"; the decision of the Committee being all the more important because "the strongest pressure" was brought to bear on Mr. Henderson, "in whose hands the decision lay," by "his own party as well as others who support the complaints of the Ukrainians."

"But," concludes the "Kurier Poranny," "Mr. Henderson was convinced by the arguments of M. Zaleski that it is not permissible for minorities to speculate on the League of Nations, as the Ukrainian leaders did when they declined the proposals of the Polish Government." The chief of these proposals, it will be remembered, was that the Ukrainians should withdraw their objections to the League.

The Ukrainian leaders are now left to negotiate directly with the Polish Dictatorship once more. Perhaps it is not generally realised under what conditions such negotiations take place. The Ukrainians are under a terroristic presure all the time — arrests are continually being made. The leader of the Undo (Ukrainian Nationalist party), Dr. Lewitsky, was arrested last October, but has not yet been brought to trial, and no charge has been brought against him. His health has broken down, and he is now in hospital. Apparently he will be tried some time this year. The Ukrainian papers consist largely of blank spaces where the Polish censor has been at work.

A Danger in Ukraine.

It is clear that whatever negotiations take place the Polish Government has the whip hand, and that the Ukrainians, between now and September, will be put to a very hard test of endurance. One danger at least must be seriously considered — namely, that the more headstrong of the Ukrainian Radicals, who now more than ever believe in direct action as the only means of securing their rights, will get out of control.

For the time being the leaders, in spite of their disillusionment, and in spite of the extreme daily provocation offered by the Terror, seem to have the whole Ukrainian Nationalist movement well in hand. What they are endeavouring to impress upon the movement is that patience is absolutely necessary, at least until September, and that the real decision of the League Council has merely been postponed until then. Such hope as there is now left in the Ukraine is now banked upon the September session of the League.

(The Manchester Guardian, Saturday, May 30, 1931).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОШАНУЙМО СВОЇ УХВАЛИ.

Добре стоять у памяти кождому з нас криваві жовтневі дні 1930. року. Пропало не одно українське господарство. Не одного з наших братів польська „пацифікація" загнала до гробу.

Писали про це не тільки наші ґазети. Вперше заговорили широко про наш катований край і нарід чужі ґазети. Може се переконало нас, що наші муки з рук ворогів не аби які. Під вражінням сього ми збиралися на віча, ухвалювали протести, робили походи, слали телеграми, меморіяли, добивалися їх поміщення в ґазетах.

Поляки почали проти нас свою звичайну брехливу пропаґанду. Щоби протиділати їй, ми почали свою пропаґанду, що мае на цілі розкрити перед світом справдішний стан нашого народа під Польщею. Памятаемо ми добре, як в Ню Йорку зібрався дня 23. жовтня 1930. року Пятий Конґрес Обеднання. На сьому конґресі зявилося понад сто делеґатів. Порушувано, очевидно, справу „пацифікації", а з нею й справу українських протестів, польскої пропаґанди. Піднесено думку, щоби Обеднання видало книжку про польські звірства в Галичині. Думка найшла загальне одобрення. Зачували ми, що інші організації собі збираються видавати такі книжки, але се нас не відтягало від нашої думки: чим більше буде написано про цю справу, тим краще про нас будуть знати в світі. Коли внесок поставлено під голосовання, за нього заявилися всі делеґати. Не було ні одного голосу, що противився би пропозиції. Зробивши це, вибрали новий уряд, який дістав тимсамим припоручення виконати наші ухвали, і розїхалися домів, з переконанням, що ми зробили добре діло для нашого катованого народа.

У нас так часто буває, що делеґати розїздяться домів, понаухвалювавши ріжні ухвали, а уряд, вибраний до виконання тих ухвал, ухвал не виконує. Се відноситься передовсім до наших політичних організацій. У сьому випадку сталося інакше. Уряд, вибраний на Пятому Конґресі Обеднання, виконав наше припоручення й виготовив книжку про польські звірства на Україні. Дехто може сказати: Виготовив, то й добре. Всеж ми щось зробили. Та я спитаю: Чи ми справді вже зробили? Чи наша робота скінчена, як книжка вже видана?

Щоби книжка зробила свою роботу, нам ще треба постаратися, щоби вона дійшла там, де вона мае дійти. Нам треба подати її до американської преси, доручити американським конґресменам, сенаторам, американським політикам, професорам, бібліотекам, — най Американці читають і пізнають польську культуру. Нам треба й самим сю книжку купити та дати своїй молодежи читати, най пізнае, яку тяжку долю переживае її нарід, з якого твердого народа вона походить. Се мусимо зробити ми, що були делеґатами на Пятому Конґресі Обеднання, і ми, що сих делеґатів вибирали, і ми всі, що тій роботі співчуваемо й її похваляемо. Уряд Обеднання сповнив нашу волю, вилагодивши таку книжку, тепер сповнім ми свою власну волю та поширім сю книжку. Не для похвали себе, але на те, щоби щоби мої слова не виглядали простою собі балачкою, додам, що наш Українсько-Американський Демократичний Клюб у Бруклині, котрий слав свого делеґата на Конґрес Обеднання, постановив занятися поширеннем сеї книжки. Він постановив закупити певне число книжок фондами Клюбу для роздачі між місцевих політиків і вчених, а рівночасно занятися продажею сеї книжки між членів і нечленів у своїм льокали, під ч. 186 при Бедфорд Евеню (другий поверх).

Наш клюб знае, що він не зможе зробити на ввесь Бруклин тої роботи, яку треба тут зробити з тою книжкою, і тому він просить, щоби інші орґанізації зробили зі своеї сторони все, що вони можуть. Вони певно не погніваються, що наш Клюб перший про це заговорив; це не значить, що Клюб хоче сказати, що інші організації менше патріотичні або менше діяльні від нього. В сій справі кожда організація може показатися. І Клюб не буде жалуватися, як котранебудь інша організація в Бруклині або й більше їх поширить більше книжок, як Клюб. Тож берімся до роботи та покажім, хто зробить більше.

Григорій Бардак,
Бруклин, Н. Й.

— Що обвинувачений скаже ще на свою оборону? — питається суддя.

— Я, пане судде, радше віддіймив би дещо з того, що говорив оборонець.

—o—

Ріжниця.

Івась: Лише так маленько мармоляди для мене?

Мати: То не для тебе, то для Олі.

Івась: Що?! Аж стільки мармоляди для неї?!

ПРОТОКОЛ

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, яке відбулося на днях від 16. до 20. лютого 1931 р.

(Продовження).

(32)

Відтак приступлено до **дискусії над справозданнем головного фінансового секретаря, Р. Слободяна.**

До голосу записалися: Ст. Слободян, інж. В. Маліевич, Анна Боївка, Т. Михальчук, д-р М. Клим, о. д-р В. Клодницький.

С. Слободян запитуе, скільки морґечів залягае з плаченнем процентів та чи даеться морґечі на Народні Доми.

Інж. Малієвич питаеться про звільнення від побирання і плачення орґану для молодіжи згідно з директивою минулого головного річного засідання. Чи не можна посилати часописи і тим членам, що є суспендовані, а здержати висилку аж тоді, як член виключений. В який спосіб обнижено обдовження реальности на суму $2,000. Чи се взято процентово як „деприсіейшен".

Анна Боївка хоче знати, чи апрейзори У. Н. С. є бондовані та відповідають за свою оцінку реальности.

Т. Михальчук запитуе, чи фінансовий секретар знае про інвестиції готівки в банках і чи зі сі інвестиції відповідае.

Д-р Клим питаеться, чи нема асекурації на інвестиції, які покрили би страту на випадок закриття банку. Дальше: що робить організація в справі невиплачених посмертних запомог, які з року на рік перетягаються.

О. д-р В. Клодницький: чи не можна обнижити інвестицій готівки в банках відповідним розділом готівки в інших банках, хоч би на подальші околиці.

О. Шараварко запитуе в справі виплат посмертних та сирітських частей з Елієн Праперти Кустодіен з Вашингтону. Він знае, що організація вже по виплаті сирітських частей доплачувала надіслані проценти. Питаннє, чи спадкоємці, які забрали свої части через посередництва консулів і адвокатів, також дістали свої части.

На всі уваги і запити відповідае Р. Слободян.

Повищі запити можна поділити на дві части: перша відноситься до інвестицій майна в готівці, морґечах, бондах і реальности, а друга — до виплат посмертних запомог.

Про інвестиції готівки в банках не було досі запитів, бо всі ми вірили, що банки, котрі є під контролею державною, є певні. Сьогодня, як закрито сотки банків на Вестах, а за тим великий нюйорський банк на сотки міліонів долярів депозиторів, сі питання стали актуальні. Мое справозданнє кінчиться з днем 31 грудня 1930 р. і всі інвестиції готівки в банках по той час були в порядку. Фактом однак є, що при кінці січня 1931 р. замкнено два банки в Елизабет, Н. Дж., в яких були депозити нашої організації. Замкнені банки є: Peoples National Bank і Dowtown Trust Co., які недавно злучилися в один банк під назвою Peoples Banking & Trust Co. Се був один з більших банків в Елизабет, Н. Дж., в котрім стейт Ню Джерзи мав депозитованих $1,700,000, а фондів міста Елизабет, Н. Дж., було майже пів міліона долярів. Упадок того банку поставив перед нас питання, що буде з иншими банками і котрий з них буде закритий слідуючий. Разом з адвокатом ми старалися засягнути опінії державної контролі, однак Департамент Бенкінґ і Іншюренц відмовив нам стейтментів банків та своеї опінії про банки, в котрих організація мае депозити. Я зробив витяг усіх банків та разом з адвокатом і одним банкиром, президентом одного з найбільших банків у Джерзи Сити, Н. Дж., перестудіювали фінансовий стан усіх тих банків. Показалося, що нема небезпеки і що всі банки, менші чи більші, мають запевнену резерву. Фактом є, що навіть і найбільший банк може бути загрожений, як депозитори кинуться по свої гроші. По замкненню тих двох банків ми старалися порозумітись з іншими елизабетськими банками, які запевнили нас, що всі банки є добрі, тільки в тім одним була „зла господарка". Про заяву банкирів скаже вам головний касієр; я тільки скажу від себе, що се перший банк замкнений у стейті за час 36 літ. Вправді були замкнені банки на домагання контролі, однак всі відтак відчинено і депозитори не стратили ані цента.

На запит, чи я знаю про інвестиції готівки і чи за них відповідаю, зазначу, що не тільки касієр і я, як фінансовий секретар, а всі ми разом, члени головного уряду, відповідаемо за провід і майно нашої організації. Чи я ручу своєю головою за всі інвестиції організації? Як би я мав дві голови, то певно, що одну дав би в застав. Один з наших фінансових знавців заявив, що він уже стратив богато гроша на трох европейських крізах за час десятьох літ і тому він більше не може позволити собі на страту. Всі вартісні папери він виміняе на золото і скрие в банковій скритці. Се може вдатись одиниці, яка розпоряджае своїм майном, як хоче; однак організація не може своїх інвестицій зліквідувати в той спосіб. За 1930 рік прийшло від інвестицій старших членів і Молодечого Департаменту проценту на суму понад $120,000 (сто двацять тисяч долярів). Щоби дістати процент, треба ризикувати і так, як тішимося вдачами, мусимо навчитись приняти і невдачі.

(Далі буде).

Російський письменник Антін Чехов розповів раз письменникові Іванові Бунінові веселу пригоду, яку Бунін записав у своїх спогадах.

— Знаете, що мені раз приголилося — оповідав Чехов Бунінови. — Йду я головними сходами до клюбу, аж бачу перед великим зеркалом, плечима до мене стоїть Н. Н. (тут назвав славного московського актора) і держить за ґудзик Потапенка та говорить до нього переконуючо, приглушеним голосом крізь зуби:

— Та зрозумій, що ти нині перший, кажу тобі: перший письменник у Росії! — Нараз запримітив мене в зеркалі, зачервонівся і зараз додав, показуючи на мене пальцем через плечі; — а оцей також!...

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 170, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в пятницю, 12 червня, в годині 7-мій ввечір, в гали Укр. Нар. Дому, 72 Моріс ул. Проситься всіх членів явитись на мітінґ. — О. Онуфрів, фін. секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. оТв. Згода, від. 294, повідомляє усіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 13 червня, в годині 7.30 ввечір, в гали де звичайно. Проситься усі хчленів прибути на час. Довгуючі мають вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Н. Моссора, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Тов. Буковина повідомляє, що збори відбудуться в суботу, 13 червня, в год. 8-ій ввечір, в Укр. Роб. Домі, 15 Іст 3-та ул. Кождий такий член, що не буде на зборах, підлягає карі після статута. — М. Т. Паламарук, секр.

ЛІНДЕН, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 306, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 13 червня, в годині 7,30 ввечір, у власній гали при Розел і Ґенри ул. Обовязком є кождого члена прибути, бо є справи до вирішення. Довгуючих членів упоминається, щоби вирівнали свої залеглости. Не явившийся на сі збори член підлягає карі після статута. — Теодор Федуняк, голова; Андрій Андріїців, кас.; Вас. Моссора, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр .св. О. Николая, від. 4, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 13-го червня, в годині 7-ій ввечір, в гали Укр. Народ. Дому, 72 Моріс ул. Довгуючі члени повинні прийти і вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Йосиф Крайник, предс.; Василь Глива, кас.; Семен Кусень, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться у вівторок, 16 червня, в годині 7.30 ввечір точно, в гали де звичайно. Обовязком є кождого члена бути на мітінґу, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів взивається прибути і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. На цім мітінґу будемо принимати нових членів до Бр. і У. Н. Союза без оплати вступного, тож користайте з нагоди. — А. Іванів, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 325, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться в суботу, 13 червня, в годині 8-мій ввечір, в гали У. Дому, 101 Гренд ул. Кождий член має явитись на мітінґу, бо інакше підлягає карі після статута. — С. Заблоцький, предс.; С. Лис, кас.; П. Малицький, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться в суботу, 13 червня, в годині 7-мій ввечір. Кождий член є обовязаний явитись на час, бо є важні справи до полагодження. Буде справозданнє контр. комісії. Рівнож пригадується всім членам, що Братство буде виступати 17-го червня у Варінанко Парк, в годині точно 7-мій ввечір. Боси будуть чекати при Укр. Нар. Домі, 214 Фултон ул. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости, бо можуть наразитись на суспенду. Не явившийся член заплатить кару після статута. — Я. Лещак, предс.; М. Маркович, кас.; П. Остапчук, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Подається до відома членам Тов. ім. Івана Франка, від. 299, що місячні збори відбудуться в неділю, 14-го червня, в годині 5.30 ввечір, там, де звичайно. Обовязком є усіх членів явитись на означений час. — П. Сукмановський, пр.; І. Сидорович, фін. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Українське Запомогове Товариство Дністер, від. 361, повідомляє всі хсвоїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 13 червня, точно в годині 8-мій ввечір, в Укр. Нар. Домі, 217 Іст 6-та вул. Кождий член має явитись на сих зборах, бо будуть дуже важні справи до рішення. Не явившийся член буде відвічати після статута. Ті, котрі записали нових членів на пікніку 7-го червня, нехай приведуть їх з собою на збори. Рівнож не забувайте про своїх дітей, а вписуйте сейчас до У. Н. Союза. Щодо інформацій про дітей запитайте у фін. секретаря, котрий вам радо їх подасть.. — Мих. Гуцуляк, голова; Д. Костишин, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІНН. Тов. Запорожська Січ, від. 385, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться в середу, 17 червня, в годині 7.30 ввечір, в гали Укр. Дому Просвіти, 700 Джексон ул. Н. Е. Є важні справи тому проситься всі хчленів прибути на сей мітінґ. Не явившийся член заплатить кару після статута. — І. Кіт, предс.; О. Шабатура, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Готуються до виступу школи балетмайстра Авраменка.

В суботу, дня 13 червня с. р., в год. 8 вечером, відбудуться наради представників філадельфійських і околичних організацій в справі публичного виступу танцюристів Авраменка в Філаделфії. Нарада відбудеться в Домі Горожан при 847 Н. Френклін Ст. Реферат виголосить балетмайстер Авраменко. Всі організації, — а зокрема члени Злучених Американсько-Українських Організацій м. Філаделфії, повинні вислати своїх представників на ці важні наради.

Виступ відбудеться в осени, в одній з найбільших саль Філаделфії.

—o—

ЧЕСТЕР, ПА.

Свято Матери.

Заходом Союза Українок, від. 1, відбулося дня 17. травня Свято Української Матери.

Предсідателька Катерина Бобяк представила присутним образ української матери-страдальниці, яку уважає дійсною геройнею, яка зазнає найбільшого болю під окупантськими владами. А та мати зносить усі болі терпеливо й виховує далі нових борців за українську самостійність. І українська мати в Америці, говорила бесідниця, не остається позаду. І вона організується і намагається вратувати своїх дітей для свого рідного народу.

Публика щиро подякувала предсідательці за теплі слова.

Потім наступила велика й добірна концертова програма. Мішаний Хор співав під орудою п. С. Мусійчука, котрий доложив великих старань, щоби вивести це свято достойно. Співав хор жіночий, а пані Марія Лаврик і Анна Гливяк деклямували вірші, присвячені матерям, які добували сльози з помучених материнських очей.

По відспіванню дуету панями Мирославою Мусійчук і Анною Олійник наступила святочна промова п. С. Мусійчука. Бесідник подав значіння цього свята й історію його повстання.

А в дальшій частині говорив п. Мусійчук про українську жінку в минулому й сучасному. Ціла промова була проникнута глибоким патріотизмом.

Потім співав хор, а далі пані Барагура й п. Мусійчук відспівали дует, молоді хлопці М. Крика і П. Фідик відіграли дует на скрипцях, а молоді сестри Ірина й Оля Мусійчук відограли дует на пяні й скрипці.

Далі виступали зі співами шкільні діти. Мала школярка Елинор Бартіш виголосила деклямацію в честь матерей і передала від школи матерям кіш з квітами.

Предсідателька передала кошик паням Хомин і Хвалюк, а вони роздали квіти присутним матерям. Це була дуже зворушаюча хвиля й на лицях матерей видно було радість і сльози.

Потім прдсідателька К. Бобяк винесла ще один кошик з квітами і заявила, що це є дар від Союза Українок для найстаршої віком матери, п-ні Тетяни Кучабської, та пожелала їй прожити ще довгі літа у праці для нашого народу. Зворушена п-ні Кучабська пожелала всім жінкам „Многая Літа".

Хор відспівав многолітствіє, а потім ще кілька пісень, а на закінчення „Ще не вмерла". Предсідателька закрила це свято подякою публиці за те, що пошанувала чесне імя української матери.

При тій нагоді зазначу, що наш Союз Українок іступує уже 5 літ. Від нового року вписалося до нашого кружка 25 нових членниць, так що усіх маємо тепер 103. Є це гарне число, але є ще місце й для інших наших сестер. Бо чим більше будемо зтуртовані, тим будемо сильніші, тим більшу дамо поміч краєви й тим скорше допоможемо йому визволитися з ярма.

Марія Лаврик.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА ВОЛОДЖА, ПОВІТУ БЕРЕЗІВСЬКОГО, ГАЛИЧИНА.

Бажаючи укріпити наші сили духа, покликала наша громада Комітет, котрого завданням побудувати твердиню нашого села — „Народний Дім".

Тому, що виконання заміреного діла припало нам на найкритичніший час, коли матеріяльні сили наші дуже підупали, підписаний комітет і уся наше громадянство звертається до Вас, Дорогі наші Земляки, і кличемо до Вас: Поможіть нам своїми щедрими жертвами в розпочатому нами ділі. Хай і в нашім селі ясніє національна твердиня, виразний знак наших національних почувань. Сили наші вже вичерпані, однак віримо, що при помочі наших братів-Українців зза моря зможемо викінчити розпочату будову. Цеж взиває нас до цього наш народний обовязок.

Просимо Високоповажаного пана Стецика, як нашого краяна, знаючого наші обставини і нашу добру волю, подати ту просьбу до відома нашим землякам.

Дорогі Браття! Не відмовте жертви, а мати наша Україна Вам стократно за те нагородить.

Усім нашим жертводавцям складаємо згори щире спасибіг.

Жертви просимо посилати на руки Комітету, до його голови **Стефана Глушика:**

Wolodz, p. Dynow,
pow. Brzozow.

Або на руки громадянина **Данила Стецика:**

887 N. Bucknell St.,
Philadelphia, Pa.

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

(42)

Джейні охопив переляк. Перед нею був Роков. Роков пильно дивився на дитину, яку Джейні тримала в своїх руках. Побачивши, що дитина не рухається, він зрозумів, що вона вмерла. Це його кинуло в страшну лють і він почав вигукувати: „Ти вкрала в мене дитину. Тепер я не зможу його зробити сином канібальського ватажка! Але я можу тебе, матір цієї дитини, зробити жінкою канібалів! Я це зроблю, або власними руками вбю тебе!"

—o—

Зі злости Роков почав бігати та стрибати в помешканню, немов збожеволілий. Джейні пильно придивлялася до нього. Вона скоро переконалася, що Роков не знав, що мертва дитина не була її сином. Він не знав, що в руки дісталася йому не та дитина, на яку він полював. Вона зрозуміла, що її син знаходиться десь в інших руках. Але де він тепер, і що з ним дійсно сталося? Чи живий він? Ось такі питання відразу повстали в Джейні.

—o—

„Роков не повинен знати, що це був не її син", думала вона. „Хай він думає, що Тарзанового сина вже нема в живих". Роков, дуже злий, приступив знову до неї. „Ти думаєш, що твій муж тебе вратує? О, ні! Ти дуже помиляєшся. Я його запроторив туди, звідки нема повороту. А тепер ходи зо мною, ходи до людоїдів!" Своїми руками він схопив Джейні за плечі й з силою підвів її на ноги та переляканую до непритомности майже потягнув її з куріня.

Не гаючи часу, Роков у супроводі дикунів вирушив у джунглі. Була темна ніч і дикуни освітлювали стежки смолоскипами. Змучена фізично й стомлена душевно, йшла попереду Рокова Джейні. Часами вона чула рев диких звірів, виття шакалів та гиєн. Та страху перед цими страшними звірями джунглів у неї тепер не було. Вона була охоплена думками про свого сина і мужа й часами зовсім не розуміла свого дійсного становища. Ішла зрештою покірно, нічого не почуваючи й нічого не гадаючи про свою долю.